

מדברי המגידיים

עקב

"שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב"

שנה חמישית // עלון מספר - 234

הרה"ג רבי ירחימאל קראם שליט"א על התפילה .

הרה"ג רבי יעקב שיש שליט"א על הקלות כחמורות .

הרה"ג רבי דורון דוד גולד שליט"א על חיים של תורה .

הרה"ג רבי חיים טרנובסקי שליט"א על העוה"ז והעוה"ב .

הרה"ג רבי ברוך רוזנבלום שליט"א על המצוות ה'קלות' .

מכתבו המחזק של האברך הרב חזקיהו יוסף פלמן | במדור ברומו של עולם .

נא לא לקרוא את העלון בתפילה ובקריאת התורה

ניתן למצוא את העלון באתרי העלוניים, דרשו, תורת יוסף, ואידישער ווינקל.

זמני כניסת שבת קודש

כניסת שבת קודש י-ם: 18:55

צאת שבת קודש י-ם: 20:08

כניסת שבת קודש בני ברק: 19:10

צאת שבת קודש בני ברק: 20:21

שבת שלום!

הרה"ג רבי ירחמיאל קראם שליט"א

תפילה הבאה מעומק הלב פועלת אף כשהיא תפילתו של רשע ואף כשהיא מכוונת נגד צדיק.

נאה

דורש

"ולעבדו בכל לבבכם" (י"א, י"ג)

"וכי יש עבודה שבלב?" שאלו חכמינו. והשיבו: "אלא זו תפילה".

התפילה היא עבודתו המרכזית של היהודי בעבודת בוראו.

מהי בעצם תפילה?

"עניין התפילה הוא, כי הנה מן הסדרים שסדרה החכמה העליונה הוא, שלהיות הנבראים מקבלים שפע ממנו יתברך, צריך שיתעוררו הם אליו ויתקרבו לו ויבקשו פניו. וכפי התעוררותם לו כן ימשך אליהם שפע. ואם לא יתעוררו- לא ימשך אליהם."

"זהנה אדון, ברוך הוא, חפץ ורוצה שתרבה טובת ברואיו בכל זמניהם. והכין להם עבודה זו דבר יום ביומו, שעל ידה ימשך להם שפע ההצלחה והברכה". (הרמח"ל ב"דרך ה'" חלק ד' פרק ה').

וללא התעוררות מלמטה לא משפיעים מלמעלה.

תפילה הבאה מעומק הלב פועלת אף כשהיא תפילתו של רשע ואף כשהיא מכוונת נגד צדיק.

המשנה במסכת מכות מספרת כי אימותיהן של כהנים גדולים היו מספקות מחיה וכסות לרוצחים בשגגה שגלו לערי מקלט, "כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו".

וכאשר אדם זועק מעומק ליבו, נפתחים שערי שמים ובכוחו אף להמית את האחרים.

יומא טבא לרבנן

אי"ה החל משבוע הבא יצורף מדי שבוע לעלון מוסף בדרכי האמונה והביטחון בראי התקופה

**העלון השבוע מוקדש לעילוי נשמת:
שרה בת אליהו לבית משפחת ויינברג**

העלון מוקדש לרפואת: תמר בת שלומית, ברכה עלקא בת מחלה, דב בן לובה. **לעילוי נשמת:** סבתי- שרה בת אליהו, סבי- אריה ישראל בן נחמן זאב, גיל בן אוריאל, משה בכור בן רבי דוד, לוצ'ה בת הרש לייב, אסתר ברונשטיין בת חווה, הרב משה נתן נטע בן הרב יצחק אייזיק הלוי יונגרייז צ"ל, אבי- שי הלוי בן יצחק אהרון, אברהם בן רחל. **להצלחת:** שמואל בן נחמה. **לזיווג הגון:** חנה בלה בת חווה, מאיה בת לימור.

**העלון מוקדש השבוע לעילוי נשמת:
מרן הסטייפלר רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל**

בנובהרדוק היו אומרים, שמי שלא משווה את הקלות כחמורות, סופו שחלילה הוא ישווה את החמורות בקלות. אם אדם לא ישמר את אותם מצוות שאדם דש בהם, את המצוות הקלות להשוות לחמורות, כי אין מושג של קל ולכן הוא יוכל לזלזל בחמורות בקלות.

ושם נעבדך

"וזהו עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלוהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך"

מפורסמים דברי רש"י על המקום שמקורם בתנחומא- שלעקב יש שתי משמעויות. המשמעות הפשוטה היא שעקב הכוונה בגלל, היות ותשמרו את מצוות טז תזכו לחמישה פסוקים הבאים, מכל טוב.

מוסיף רש"י בשם המדרש- עקב מלשון עקב שאפילו מצוות שאדם דש בעקביו.

יש מצוות כאלה שאנשים מזלזלים בהם, למרות שאין מושג של מצוות קלות וחמורות, אבל יש אנשים שיש מצוות שנחשבות אצלם כקלות, ואפילו אותם האדם מקפיד "ושמר".

המשמעות של הפסוקים פה זה על עקב של אותם מצוות, שיש אנשים שדשים בעקבים, ואף על פי כן אתה שומר את הקלות כבחמורות, על זה יש את ה"ושמר".

כתוב, "הוי זהיר במצווה קלה כבחמורה". שואל הרמב"ן- מה זה "הוי זהיר במצווה קלה כבחמורה שאין אתה יודע שכך של מצוות", הרי אין מצוות קלות?

אומר הרמב"ן- "צריך להזהר במצווה שיחשוד בה שהיא קלה". לא שהיא קלה בעצם כי אין מצווה קלה, אבל שיחשוד בה שהיא קלה.

בנובהרדוק היו אומרים, שמי שלא משווה את הקלות כחמורות, סופו שחלילה הוא ישווה את החמורות כקלות. אם אדם לא ישמר את אותם מצוות שאדם דש בהם, את המצוות הקלות להשוות לחמורות, כי אין מושג של קל ולכן הוא יוכל לזלזל בחמורות כקלות.

מספרים שה"חפץ חיים" ביקש לכנס בליטא 'מועצת גדולי התורה'. אחד מהדברים שה"חפץ חיים" ביקש היה להחתים את רבני הקהילות, על נוסח, ואם הם יחתמו, זה יקרין על כל הציבור. הוסיף "החפץ חיים" משפט אחד- "שכולם מקבלים על עצמנו להקפיד ביתר שאת וביתר עוז, על שמירת הלשון, וזה יהיה בעיני כל אחד כבשר חזיר."

אומר לו רב חיים עוזר גרודונסקי: "אם כל הכבוד לכהן הגדול מראדין, אני מוכן לחתום רק בלי המשפט הזה, בלי ההשוואה לבשר חזיר. הרי לדאבוננו אנחנו יודעים שעוד יש כאלה שעוד לא קלטו שלשון הרע זה כמו בשר חזיר, אז במקום שאתה תשיג שפגם הלשון יהיה כבשר חזיר, בשר חזיר ייהפך להיות כמו לשון הרע, במקום להשוות את הקלות כבחמורות הם יקישו את החמורות כקלות."

המשגיח הרה"ג רבי דורון דוד גולד שליט"א

שתרגילנו בתורתך

מאמר ב': אין חיים אלא תורה

המשך המאמר משבוע שעבר

הרמב"ם בהלכות רוצח ושמירת נפש כותב יסוד גדול שהוא מהיסודות הגדולים של בן תורה, וז"ל (פ"ז ה"א): " וחיי בעלי החכמה ומבקשיה בלא תלמוד תורה במיתה חשובין."

מי יכול ללמד אותנו מהם חיים? מי יכול ללמד אותנו מה הם אופיים, מציאותם ומהותם של החיים? רק בעלי החכמה ומבקשיה אשר חיים המה את חייהם על פי התורה והם המבינים כי "חיים" במושגי התורה זהו "תורה". אין להפריד בין שום פנים ואופן לבין "חיים" לבין "תורה" כאילו שהם שני עניינים שונים, אלא שמציאות ה חיים הוא רק עד כמה שהם מלאים בתורה.

הגמרא במסכת ברכות דף ס"א ע"ב אומרת- " תנו רבנן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו בני ישראל בתורה. בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהילות רבים ועוסק בתורה, אמר ליה: עקיבא אי אתה מתיירא מפני המלכות? אמר לו: אמשול לך משל למה הדבר דומה, לשועל שהיה מהלך על גבי הנר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום. אמר להם: מפני מה אתם בורחים? אמרו לו: מפני רשותות שמביאים עלינו בני אדם. אמר להם: רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותיי עם אבותיכם? אמרו לו: אתה שהוא אומרים עליך פיקח שבחיות?! לא פיקח אתה אלא טיפש אתה. ומה במקום חיותנו אנו מתייראין במקום מיתתנו על אחת כמה".

אף אנחנו, כאשר אנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה "כי הם חייך ואורך ימך" כך, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה- הוי אומר "אין חיים אלא תורה".

חיים של תורה

אמר לו רבי אהרן קוטלר: אי... בעוה"ב שלך אני מקנא מי - יכול לזכות בעוה"ב כמו שלך כזו 'החזקת - תורה'... אבל אני מדבר על העוה"ז שלך - רחמנות עליך, תהנה מהחיים...

אנחנו קוראים השבוע פרשת עקב 'והיה עקב - תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך: ואהבך וברכך והרכך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך דגנך ותירשך ויצהרך שגר אלפיך ועשתרות צאנך על האדמה אשר נשבע לאבותיך לתת לך: ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך: והסיר ה' ממך כל חלי וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם בך ונתנם בכל שונאיך" (ז' י"ב - י"ד)

כותב 'רבינו בחיי' 'כל יעדי הפרשה הזאת יעדים גופניים בתועלת הגוף בעולם הזה שהם הכנה לחיי העולם הבא. ונכלל עוד תועלת במילת 'עקב' כי יעדים גופניים אלו - הוא השכר הקל והשפל שיש לאדם, כי כן העקב שפל הגוף, אבל השכר הגדול והעצום שהוא זיו השכינה נכלל במילת 'והיה' שהוא כולל השם המיוחד, וזהו שסיימה הפרשה של מעלה 'היום לעשותם' וסמך ליה 'והיה עקב', לרמוז כי בעשייתם היום הזה, יהיה שכרו זיו השכינה.

ובפתיחה לפרשה מביא רבינו בחיי כדרכו, פסוק ממשלי 'בני לדברי הקשיבה לאמרי הט אונך: - אל יליוז מעיניך שמרם בתוך לבבך: כי חיים הם למוצאייהם ולכל בשרו מרפא" (משלי ד' כ' כ"ב) - שלמה המלך מלמדנו בפסוק זה שבמעשה - המצוות יש תועלת לגוף ולנפש, וכך משה רבינו אמר "לטוב לנו כל הימים" - הוא העוה"ב, "לחיותנו כיום הזה" הוא העוה"ז עיקר - - השכר הוא בעוה"ב, אבל גם בעוה"ז זה משתלם... פרשת - עקב מלאה בהבטחות של יעדים גופניים גם בעוה"ז - מקבלים מתנות ושכר טוב.

הגאון רבי אשר ווייס שליט"א סיפר על הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל שאחד מתלמידיו היה בחור בטלן גדול ועזב את הישיבה, עסק במסחר ועשה חיל בעסקיו והפך לסוחר גדול ואף פעם לא נראה בישיבה. עברו שנים ויום אחד פוגש רבי אהרן קוטלר את אותו תלמיד ושואל אותו למה לא רואים אותך - בישיבה? תבוא לבקר יש שיעורים, יש שיחות, - יש חגים תבוא קצת לישיבה!

אמר לו אותו תלמיד הרי הראש ישיבה מכיר - אותי, אני לא כל כך מחובר לסטנדר ואני לא מסוגל... אבל שהראש ישיבה יידע שאני הזבולון של הדיין ההוא, ושל הראש ישיבה ההוא, וכך מנה לו אותו תלמיד מספר שמות חשובים שהוא הזבולון שלהם. אמר לו רבי אהרן קוטלר: אי... בעוה"ב שלך אני מקנא מי - יכול לזכות בעוה"ב כמו שלך כזו 'החזקת - תורה'... אבל אני מדבר על העוה"ז שלך - רחמנות עליך, תהנה מהחיים בוא קצת - לישיבה, תהנה !!!

חיזוק

מספר 11

ברומו של עולם

המשך המכתב המחזק של האברך רבי חזקיהו יוסף פלמן שאביו הגה"צ

רבי בן ציון פלמן זצ"ל נגלה אליו בחלומו וביקש שיחזק בעניין דיבור בבתי הכנסיות.

חלק ב'

שתימי מים ונרגעתי, אך לאחר דקות ספורות אמרתי לעצמי: "יוסף מה קורה לך?... וכי אינך מכיר את דברי חז"ל כי דרכו של חלום להיות חוזר ונשנה. ברור שבגלל שהמשכתי לחשוב על החלום במשך היממה, חזר אליי שוב החלום שהרי 'אין מראין לו לאדם בחלום אלא מהרהורי ליבו', אך אין לי באמת מה להתרגש ממנו כלל", נרגעתי וחזרתי לישון.

אלא, שמאותו בוקר התחלתי להרגיש לא טוב. היו לי כל מיני תופעות מוזרות והרגשות יוצאות דופן, ולאחר שבועיים שהן לא פסקו, החלטתי ללכת לבדיקות. בסיום הבדיקות קורא לי רופא בית החולים ומבשר לי את הבשורה המרה: 'גילינו אצלך את המחלה הנוראה'. עד היום אני המום מהרגע ששמעתי זאת מהרופא לפני כמה שבועות. אני כותב לכם את הסיפור ממיטת חולי, כשאני סמוך ובטוח כעת שהחלום היה אמת לחלוטין.

שהרי לא לחינם שב אליי אבא שלי הצדיק ואמר לי בתחנונים כי זה לא צחוק, החלום אמיתי, ודורשים ממני לחזק את הדיבורים בתפילה ובקריאת התורה. אני בטוח שזה העונש שלי, בדיוק כמו בסיפור שקראתי לפני כחודש על אדם אחר שחלם חלום זהה בדיוק כמוני, לא התייחס לחלום, נתקף במחלה ואחר שחזק את הרבים הוא הבריא לחלוטין. על כן, גם אני פונה אליכם, יהודים יקרים בכל אתר ואתר, אנא מכם, היזהרו בכבוד בית ה' ובכבוד התפילה, ואל תדברו בשעת התפילה ובשעה שקוראים בתורה. אנא, עשו זאת לרפואתי השלימה.

ואצטט בפניכם דברים שאמר מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, וזה לשונו: "התפשטות המחלה הנוראה המפילה חללים רבים, נגרמת משום שאנשים מזלזלים בקדושת בית הכנסת ומדברים דברים בטלים בשעת התפילה. וזוהי הסיבה שהתפילות אינם מתקבלות לפני כסא הכבוד - מאחר שמדברים באמצע התפילה". והוסיף, "כי אם המתפללים יפסיקו לדבר בשעת התפילה - המחלה תיעצר".

ברוך יאמרו

באה התורה ומזהירה – "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן" – תשים לב לפרטים הקטנים, שבהם התורה אומרת 'כאן מתחיל היצר הרע'; תחילתו של יצר הרע, היא דוקא 'בחוטים הקטנים' – במצוות, שלכאורה נראות לנו 'קטנות'!

פותחת הפרשה: (ז, יב) "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרַתֶּם אוֹתָם וְשָׁמַר ה' אֱלֹהֵיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם" (יג) " וּבְרַכְךָ וְהִרְבֵּךְ וּבְרַכְךָ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אֲדָמְתְךָ דַּגְנְךָ וּתְרוּשָׁךְ וַיִּצְהַרְךָ שֶׁגַר אֲלֶפֶיךָ וְעִשְׂתָּרוֹת צֶאֱנָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְתֵת לְךָ".

נשאלת השאלה – למה משתמשת התורה כאן, במילה 'עקב' ?

אומר רש"י – והיה עקב תשמעון. אם המצות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון.

כותב התנחומא (עקב, אות א) – "וְהָיָה עֵקֶב. זֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב: לְמָה אֵירָא בִימֵי רַע, עֵוֹן עֵקְבֵי יְסוּבְנֵי (תהלים מט, ו). יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנֶּתַן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ בְּהַ שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹת, וַיֵּשׁ בְּהֵן קְלוֹת וְחִמּוּרוֹת. וּמִפְּנֵי שֵׁשׁ בְּהֵן מִצְוֹת קְלוֹת שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם מְשִׁיחִין בְּהֵן אֲלָא שִׁמְשָׁלִיכִין אוֹתָן תַּחַת עֵקְבֵיהֶן, כְּלוֹמַר שֶׁהֵן קְלוֹת, לְפִיכָךְ הָיָה דָּוִד מְתִירָא מִיּוֹם הַדִּין וְאוֹמַר: רִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵינִי מְתִירָא מִן מִצְוֹת הַחִמּוּרוֹת שֶׁבְּתוֹרָה, שֶׁהֵן חִמּוּרוֹת. מִמָּה אֲנִי מְתִירָא מִן הַמִּצְוֹת הַקְלוֹת, שֶׁמֵּא עֵבְרָתִי עַל אַחַת מֵהֶן, אִם עִשְׂתִּי אִם לֹא עִשְׂתִּי, מִפְּנֵי שֶׁהֵייתָה קְלָה. וְאֵתָה אִמְרַתְךָ, הָיָה זֶהִיר בְּמִצְוָה קְלָה כְּבִמִּצְוָה חִמּוּרָה. לְכָךְ אָמַר, לְמָה אֵירָא בִימֵי רַע."

נשאלת השאלה – מה המיוחד באותן מצוות ש'אדם דש בעקביו', שמבטיחה עליהם התורה שכך גדול?

כותב השערי תשובה (ח"א אות ל"ח) – העיקר הי"ג להיות העבירות הקלות חמורות בעיניו לארבעה פנים: האחד, כי אין לו להביט לקטנות העבירה, אבל יביט לגדולת מי שהזהיר עליה. והשני, כי היצר שולט בעבירות הקלות, ואולי תהיה זאת סיבה להתמיד בהן ואז יחשבו גם הם כחמורות בהצטרף עונש כל פעם. ומשלו על זה מחוט של משי שהוא נרפה וחלוש, וכאשר יכפלו אותה כפלים רבים יעשה עבות חזקה. והשלישי, כי בהתמדתו על העבירה נעשית לו כהיתר, ויפרוק עולה מעליו. ולא ישתמר ממנה, ויחשב עם פורקי עול וכופרים לדבר אחד. והרביעי, כי אם נצחו היצר בדבר קטן, ינצחוהו מחר בדבר גדול – כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה כל המשבר כלים בחמתו יהי בעיניך כאלו עובד אלילים, שכך דרכו של יצר הרע – היום אומר לו כך למחר אומר לו לך עבוד אליל ... עכ"ד.

בא הסוכת דוד ואומר, שקיום המצוות הללו מוכיח על חיבתו של האדם כלפי הבורא ית'. משל למה הדבר דומה? לאדם שמאד מוקיר את אשתו, ובכל שבוע הוא קונה לה מתנה 'בקטנה' – פעם פרחים, פעם עוגה וכד' – אעפ"י שאין לה יומולדת או יום נישואין, הוא קונה לה מתנה – כדי להוכיח לה את אהבתו אליה.

היה אדם אחד שרצה לרכוש אריג יוקרתי, כדי לתפור ממנו מפת שולחן; כל מטר עלה 1000. ש הלך אותו אדם, ורכש 4 מטר מאותו האריג. אמר לו בעל החנות: 'תשמע, אתה רוצה את האריג הזה לאורך ימים ושנים?' – "ודאי!" – "לך לתופרת ותבקש ממנה שבקצה של הבד, תעשה לך מכפלת – ככה שתעשה בכל פינה. יעלה לך עוד כמה לירות, אבל יהיה שווה לך – המפה תישאר בשלימותה לנצח!". "עוזב אותך... אם זה אריג טוב – זה יחזיק מעמד לאורך זמן!" חלפו להם כמה חודשים – המפה כבר הספיקה לעבור כמה כביסות, ובפינות המפה התחילו לצאת חוטים; יושבים להם עשרים נכדים סביב השולחן, וכל אחד רוצה לבדוק – מאיפה השורש של כל חוט וחוט; כל נכד התחיל למשוך חוט אחד, ולאט לאט, תוך כמה חודשים נעשתה לו מפה כמו פסי רכבת:

אומר המגיד מדובנא – זה מה שאמר הנביא (איכה א), טומאתה בשוליה לא זכרה אחריתה – גם בשוליים, יכול היצר הרע לתפוס אותך – דווקא בדברים הקטנים הוא יפיל אותך.

לכן באה התורה ומזהירה – "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן" – תשים לב לפרטים הקטנים, שבהם התורה אומרת 'כאן מתחיל היצר הרע'; תחילתו של יצר הרע, היא דוקא 'בחוטים הקטנים' – במצוות, שלכאורה נראות לנו 'קטנות'!

בשל המצב לא ניתן להשיג את העלון בכל הערים כבתחילה, אלא בעיר פתח תקווה בלבד.

וכן ניתן למצוא את העלון באתרי העלונים, תורת יוסף, אידישער ווינקל, ואתר דרשו.

אם יש לכם סיפור מחזק או מוסר מרבותינו פרסמו אותו כאן בעלון על מנת שיהיה ליכוי הרבים (לשליחה: merav_v2@walla.com) בברכת התורה, העורך.

עורך: אריאל שוורץ. הפצה: הפרשתון לשבתון. לקבלת העלון במייל - merav_v2@walla.co.
הקדשה רגילה לשבוע בלבד: 7 ש. הקדשה לחודש: 25 ש